

Diari de les idees - El año de las dos guerras

El año que acaba ha sido complicado en los diferentes ámbitos objeto de análisis por parte del *Diari de les idees* ya que el impacto de las fuerzas disruptivas ha sido muy fuerte. Desde las dos grandes guerras en curso en Ucrania y en Oriente Próximo que han agudizado la crisis de las instituciones de gobernanza mundial hasta los tibios compromisos sobre el cambio climático pasando por el aumento de los peligros que amenazan la democracia con el auge de los movimientos populistas o las dudas que genera el gran salto adelante de la inteligencia artificial. A lo largo del año hemos dedicado una atención especial a los cambios en el tablero geopolítico de Eurasia, al lugar de Europa en el mundo, a las turbulencias del sistema económico mundial, a la tentación autoritaria y las nuevas derechas híbridas, al drama de las migraciones, a la nueva geopolítica multipolar, a los retos geopolíticos de la guerra en Oriente Próximo y a los procesos electorales en España y Argentina.

En el ámbito de la política internacional, el año ha sido marcado por los conflictos bélicos de mayor o menor intensidad: Ucrania, Gaza, Nagorno-Karabaj, Sudán, los sucesivos golpes de estados en África han sido y previsiblemente seguirán siendo factores de destrucción y de desestabilización a lo largo del próximo año, lo cual agudizará la crisis de unas instituciones de gobernanza global inadaptadas a los cambios que se han producido con el cambio de un mundo unipolar hacia un escenario multipolar de alianzas asimétricas. Ya hace un cierto tiempo que se extiende la sensación de que el orden internacional actual está desajustado y a menudo resulta disfuncional para atender los problemas y retos que

plantea la globalización. Y no parece que haya una voluntad política compartida para reformar estas instituciones, tanto respecto a sus mandatos y sus procesos de toma de decisiones, como a su representatividad, teniendo en cuenta los cambios registrados, en la relación de fuerzas políticas, económicas y militares desde el final de la Guerra Fría.

En Europa, el impacto de la guerra en Ucrania ha comportado que se reactiven los procesos de adhesión de nuevos miembros en una operación de alto riesgo, ya que la ampliación de la Unión Europea hacia el Este para integrar Ucrania y Moldavia marcará el futuro para Europa. En efecto, si se acaba completando el proceso, la UE contará hasta 36 estados miembros (incluyendo los Balcanes y Georgia), más de 500 millones de habitantes, y será más heterogénea desde el punto de vista económico, social y cultural. También hay que destacar que mientras que en las integraciones anteriores (Rumania, Bulgaria y Croacia), los nuevos socios buscaban fundamentalmente prosperidad, dos de los aspirantes actuales buscan sobre todo seguridad dando así al proceso un alto contenido geoestratégico. Uno de los numerosos retos que la UE deberá afrontar será la inevitable brecha entre las expectativas y la realidad de la ampliación. El proceso es largo y complejo, y puede generar una gran frustración como ya ha sido el caso estos últimos veinte años en los Balcanes.

Frustración y decepción que también constituyen una amenaza a la que debe hacer frente una democracia liberal a la defensiva ante el auge de los movimientos populistas y de las fuerzas iliberales. La creciente desigualdad ha alimentado el sentimiento global de que las instituciones democráticas no están al servicio de sus ciudadanos. Internet y los medios en general han aumentado la polarización política y las divisiones culturales, que los populistas explotan fácilmente. Las crisis migratorias y los rápidos cambios demográficos también han sido un pretexto para el discurso extremista. Por todo el mundo, los regímenes autoritarios han aprovechado la debilidad de Occidente como una oportunidad para extender su influencia. En un mundo cada vez más complejo que se enfrenta a amenazas simultáneas, desde pandemias hasta el cambio climático, la velocidad y la fuerza con que las autocracias pueden aplicar decisiones hace que algunos empiecen a cuestionarse si una democracia deliberativa que busca compromisos todavía puede afrontar estos nuevos retos. Así pues, se está cuestionando el lugar común de que las democracias, una vez alcanzadas, se mantienen por sí solas. Asimismo, los procesos recientes de polarización política, degradación institucional y erosión o limitación de los derechos y libertades fundamentales en algunas democracias consolidadas ponen de manifiesto la fragilidad de la democracia, que se ha convertido en el gran tema de la teoría política a principios del siglo XXI.

Una crisis de la democracia a la que no son ajenas las turbulencias que afectan a la economía mundial. Las previsiones de crecimiento mundial publicadas por el Fondo Monetario Internacional (FMI) lo sitúan en el 2,8% este año y en el 3% por término medio durante los próximos cinco años, la peor perspectiva a medio plazo desde 1990. La crisis de COVID-19 impactó en la globalización alterando las cadenas de suministro, una situación que se ha visto agravada <A[por|para]>por la crisis energética provocada por la guerra en Ucrania, lo cual ha generado un periodo de alta inflación. Los bancos centrales, tras haber dudado del carácter estructural de la subida de los precios, se han visto obligados a intervenir aumentando los tipos de interés. Al mismo tiempo, los impactos de las múltiples crisis de los últimos años -a los que ahora se ha añadido el conflicto en Oriente Medio- no

han hecho más que empeorar la situación de la deuda en muchos países en desarrollo y los retos se acumulan: subidas de los tipos de interés, del dólar, de los precios de las materias primas agrícolas y la necesidad urgente de encontrar financiación para luchar contra el cambio climático.

Un cambio climático que ya no es una amenaza futura, sino que es la nueva realidad de un mundo en el que el año 2023 ha sido el más caluroso de la historia y donde el aumento máximo de 2 grados consagrado en el Acuerdo de París de 2015 ya está a punto de superarse. El resultado han sido acontecimientos meteorológicos extremos en todo el mundo, que van desde incendios forestales devastadores hasta sequías e inundaciones extremas. En este contexto hay que celebrar que, por primera vez, la COP28 haya aprobado un acuerdo que menciona la reducción de los combustibles fósiles, principal causa de las emisiones de carbono, y pida en las partes que contribuyan a una transición justa, ordenada y equitativa para conseguir emisiones cero en 2050.

Las tecnologías digitales han transformado muchos aspectos de nuestra sociedad, desde la manera de comunicar y trabajar hasta la manera de consumir información y entretenimiento. Pero la transición hacia una sociedad altamente tecnológica también ha supuesto el aumento de las desigualdades sociales y la brecha digital no hace sólo referencia a las dificultades en el acceso y el uso de las tecnologías digitales, como ordenadores, dispositivos móviles o internet. También tiene que ver con la adquisición de competencias digitales: es decir, los conocimientos de cómo utilizar la tecnología y la capacidad de extraer todo el potencial. Por eso es importante que después de intensas negociaciones, la UE haya llegado a un acuerdo provisional sobre la Ley de Inteligencia Artificial basado en el reto que suponen los sistemas de IA de alto riesgo; la prohibición de los sistemas de IA que suponen un riesgo inaceptable; las obligaciones de transparencia para creadores, laboratorios y empresas; las evaluaciones de impacto sobre los derechos fundamentales de los sistemas de alto riesgo desplegados por organismos públicos; un mecanismo de ejecución con multas por infracciones y el establecimiento de órganos de gobernanza del sector.

No podemos acabar este breve repaso del año sin apuntar algunas de las tendencias que marcarán los próximos meses y a las que habrá que estar atentos. En primer lugar, 2024 se anuncia como un año que miedo determinar el devenir de la democracia y de las relaciones internacionales. En efecto, unos 70 países, con una población total de más de 3.700 millones de habitantes celebrarán elecciones presidenciales o legislativas, con especial énfasis en las elecciones europeas del mes de junio y las presidenciales norteamericanas del mes de noviembre. En este último caso, las consecuencias serán globales, ya que afectarán desde la política climática hasta el apoyo militar a Ucrania pasando por las regulaciones financieras y la lucha por la hegemonía entre China y los Estados Unidos. Pero también las elecciones en el Parlamento Europeo del próximo mes de junio serán decisivas en tanto que todo indica que se jugará el destino de Europa para las próximas décadas y determinarán cuál de las dos Europa se acabará imponiendo: la Europa de la autocracia o de la democracia, la Europa de la desintegración o de la integración, la Europa de los mercaderes o la Europa de los valores.

Desde el punto de vista económico, si las economías occidentales han aguantado mejor del que se esperaba en el 2023, todavía no están fuera de peligro, y el hecho de que los tipos de interés se mantendrán más altos durante más tiempo tendrá repercusiones negativas tanto para las empresas como para los consumidores, incluso si se consigue evitar grandes recesiones. Las previsiones son que el crecimiento económico mundial seguirá ralentizándose a causa de los altos tipos de interés, el aumento de los precios de la energía y una desaceleración de las dos principales economías del mundo, a la vez que el incremento de las tensiones geopolíticas y las guerras en Ucrania y el Oriente Medio también podrían contribuir a un empeoramiento de las perspectivas financieras mundiales.

A pesar del acuerdo conseguido in extremis en Dubái, las medidas acordadas no supondrán un cambio inmediato ni en nuestro día a día ni en la legislación de los diferentes países. Su objetivo era pactar más bien una hoja de ruta global que, a partir de ahora, cada región tendrá que adaptar a sus circunstancias. Tanto la Unión Europea como España en particular, por ejemplo, tienen ahora el reto de trasladar los acuerdos de Dubái a sus normativas internas. Paralelamente, la transición hacia la energía neta está haciendo emerger nuevas potencias y redibujando el mapa de recursos energéticos. El litio, el cobre y el níquel tienen cada vez más importancia, mientras que el petróleo y el gas, y las regiones que dominan su suministro están perdiendo influencia.

Finalmente, en el ámbito de la inteligencia artificial (IA), el gran coste de concepción y realización de los modelos de IA, la escasez de chips y las exigencias de una mayor y mejor regulación seguirán favoreciendo los principales actores que son los Estados Unidos y China mientras Europa siga apostando por afirmarse como gran potencia reguladora para tratar de compensar su debilidad como productora de contenidos. Seguirá siendo necesario el debate sobre las preocupaciones y los riesgos del impacto de la IA sobre los puestos de trabajo, la potencial injerencia sobre procesos electorales y la persistencia de sesgos sociales, económicos, raciales y de género en sus diversas aplicaciones.

Ilustración: nube de palabras creada por David Serrano.

En este número del *Diari de les idees* han participado Flavia Villanueva y Joan Llorba, estudiantes en prácticas en el CETC.

Política internacional y globalización

Tom Standage Ten trends to watch in 2024

En aquest article, Tom Standage, editor de *The World Ahead* del diari *The Economist* destaca els principals temes als quals caldrà prestar atenció l'any que ve. En primer lloc, ressenya els més de 70 processos electorals que tindran lloc al món, posant especial èmfasi en les eleccions europees del mes de juny i les presidencials nord-americanes del mes de novembre. En aquest darrer cas, les conseqüències seran globals, ja que afectaran des de la política climàtica fins al suport militar a Ucraïna. En conseqüència, considera que Europa

ha d'intensificar el seu suport militar i econòmic a Ucraïna tot continuant amb el procés de cara a una eventual adhesió a la UE. L'atac de Hamàs a Israel i les represàlies contra Gaza han capgirat la regió i han fet malbé la idea que el món podria continuar ignorant la difícil situació dels palestins. Standage es planteja si la situació es convertirà en un conflicte regional més ampli o si oferirà una nova oportunitat de pau. La guerra també és una prova per als Estats Units per veure si pot adaptar-se a un món més complex i amenaçador. En efecte, el pla dels Estats Units de centrar la seva política exterior cap a Àsia i centrar-se més en la seva rivalitat amb una Xina en ascens, s'ha vist afectada per la guerra a Ucraïna i ara a Gaza. Rússia també està distreta i està perdent influència. Els conflictes congelats es descongelen i les guerres fredes locals s'escalfen arreu del món. La inestabilitat al Sahel augmenta. El món s'està preparant per a més conflictes ara que el moment unipolar dels Estats Units ha acabat. Paral·lelament, a mesura que el creixement de la Xina s'alenteix, les tensions han augmentat sobre Taiwan i els Estats Units segueixen limitant l'accés de la Xina a tecnologies avançades, endurint així la retòrica de la «nova guerra freda», a la vegada que les empreses occidentals que intenten reduir la dependència de les seves cadenes de subministrament de la Xina continuaran tenint greus dificultats per fer-ho. Mentrestant, ambdós camps cortejaran les potències mitjanes del sud global, sobretot pels seus recursos d'energia verda. En efecte, la transició cap a l'energia neta està fent emergir nous superpoders verds i redibuixant el mapa de recursos energètics. El liti, el coure i el níquel tenen cada vegada més importància, mentre que el petroli i el gas, i les regions que dominen el seu subministrament estan perdent influència. Des del punt de vista econòmic, les economies occidentals van aguantar millor del que s'esperava el 2023, però encara no estan fora de perill, i el fet que els tipus d'interès es mantindran més alts durant més temps tindran repercussions negatives tant per a les empreses com per als consumidors, fins i tot si s'eviten les recessions. En l'àmbit de la intel·ligència artificial (IA) cada vegada són més nombroses les empreses que l'estan adoptant, els reguladors l'estan regulant i els tècnics continuen millorant-la. El debat s'intensificarà sobre el millor enfocament regulador, mentre els usos i abusos seguiran apareixent. Abunden les preocupacions sobre l'efecte de la IA sobre els llocs de treball i la potencial ingerència electoral. Finalment, Standage afirma que potser les diferències ideològiques es deixaran de banda mentre el món gaudeix dels Jocs Olímpics de París i els astronautes potser tornen a la Lluna. Però també és igual de probable que aquells que esperen una mica d'unitat global encara hagin d'esperar dies millors.

C. Raja Mohan Is There Such Thing as a Global South?

L'autor qüestiona el concepte de «Sud global», argumentant que categoritzar més de 120 països sota aquest terme és analíticament defectuós i dificulta una comprensió matisada dels països no occidentals. El terme ha guanyat popularitat en el discurs internacional, especialment en les discussions sobre política climàtica, les respostes a la pandèmia de COVID-19 i els conflictes geopolítics. L'autor critica la simplificació excessiva inherent a agrupar diversos països i qüestiona quins poden ser els interessos compartits entre, per exemple, la Xina i el Perú, Qatar i Haití, o Tailàndia i Sierra Leone. La idea del Sud global va sorgir de les contestacions post colonials i s'ha revifat en els darrers anys. Es va originar a partir de la divisió entre el món desenvolupat i en desenvolupament, ric i pobre, poderós i

impotent. Tanmateix, l'autor sosté que les marcades diferències econòmiques, les diferents vies de desenvolupament, les dotacions de recursos i les tradicions polítiques entre aquests països soscaven el concepte d'un Sud global unificat. Cita el fracàs històric dels moviments panregionals anteriors, com ara el panasiàtic i el panafricanisme, com a prova de la impracticabilitat de les identitats supranacionals davant del nacionalisme i dels interessos en conflicte. També destaca les relacions evolutives i complexes entre països no occidentals i Occident. Malgrat els conflictes, moltes elits no occidentals han cooperat amb Occident, com el Pakistan que es va alinear amb els Estats Units durant la Guerra Freda o l'Índia que s'ha associat amb els Estats Units contra la influència xinesa. Els interessos econòmics compliquen encara més la noció d'un Sud global col·lectiu, ja que els països segueixen diferents camins i estratègies en funció de les seves necessitats específiques. L'ascens de la Xina es presenta com un cas únic que desafia la narrativa global del sud, ja que la Xina es va comprometre activament amb el capital occidental per al seu desenvolupament econòmic. Els límits fluids i els criteris vagues per a la inclusió al Sud global, juntament amb l'estatus qüestionable de la Xina com a nació en desenvolupament, són a parer de l'autor defectes addicionals del concepte. Afegeix que el terme perpetua una visió excessivament simplificada d'un món divers. En darrer terme. Considera que la retòrica del Sud global és utilitzada tant pels liberals occidentals com per les elits no occidentals amb diferents propòsits. Els liberals occidentals poden utilitzar-lo per mostrar empatia, però sovint amb condescendència, mentre que les elits no occidentals poden culpar a Occident dels seus fracassos i obtenir influència política. L'autor sosté que el concepte del Sud global enfosqueix més que no pas revela i manca de valor explicatiu o predictiu per entendre les complexitats del món modern.

Anna Ayuso Javier Milei podrà aplicar su terapia de choque en Argentina

Amb un discurs més assossegat que els primers dies de campanya, Javier Milei ha arribat a la presidència de l'Argentina amb la voluntat de posar en marxa reformes radicals que requereixen un canvi del model d'Estat instaurat durant quatre dècades des del retorn de la democràcia. A partir d'ara, les seves teories llibertàries tindran com a terreny de joc un país assolat per la inflació i els nivells de pobresa, posant a prova la capacitat de respondre a la greu situació econòmica que ha portat els votants a abraçar una esperança posada en allò inexplorat. Milei ha promès canvis radicals en el model d'Estat que suposen una reducció de tot l'aparell institucional per limitar el paper del govern al mínim necessari. És el que va anomenar el "paquet motoserra". A més de reduir els ministeris dels actuals 18 a 8, també ha promès privatitzar les empreses estatals, inclosa la petroliera YPF, i rebaixar-ne els impostos. Aquesta desconstrucció de l'Estat té el corol·lari amb el tancament del Banc Central i la dolarització de l'economia, i per això ha fixat l'economista Emilio Ocampo, que comptarà amb un termini més ampli al previst inicialment per dur-lo a terme. Estabilitzar l'economia i evitar el risc d'una hiperinflació és la primera tasca a què s'enfrontarà el nou govern. Per això prepara una teràpia de xoc que implica un ajust de la despesa pública de fins a un 15% del PIB. A la ideologia liberal en l'àmbit econòmic Milei ha incorporat posicionaments de l'extrema dreta. Així doncs, ha plantejat tornar a penalitzar l'avortament; nega que el canvi climàtic estigui relacionat amb l'activitat

humana; és contrari a les polítiques de gènere i de suport a les persones LGBTQ+; i va defensar la lliure tinença d'armes (encara que això ho va retirar posteriorment). Però les crítiques més grans li vénen per les seves declaracions afirmant que les desaparicions de la dictadura van ser excessos policials i no una política del govern. Per això, juntament amb els arguments de la seva companya de campanya com a vicepresidenta, Victoria Villarruel, que obertament rebutja el discurs sobre drets humans de les víctimes de la dictadura, han estat acusats de ser un perill per a la democràcia. Tot i això, la principal preocupació del govern de Milei serà l'economia. El cabal de vots que va rebre a la segona volta, que suposa un transvasament important de suports respecte a la primera, vol solucions als seus problemes i els vol a curt termini. Ha arribat el moment en què el professor universitari, que ha repetit fins a la sacietat les seves teories citant els clàssics del liberalisme i de l'escola d'Àustria fundada per Carl Menger, els porti a la pràctica. Per això haurà de negociar i acomodar diferents sectors, però ha afirmat que no hi haurà concessions "gradualistes" com les que es van fer durant el govern de Macri. Milei arriba a la presidència amb un bagatge de legitimitat que li proporciona la seva victòria contundent. Tot i això, el temps corre ràpid i la paciència dels argentins està esgotada després de tantes crisis reiterades. Els ajustos que proposa Milei tenen un cost social, ell ho sap i diu que està disposat a explicar-ho i intentar convèncer que és l'única solució per salvar el país i tornar a convertir-lo en una potència mundial. Però també és conscient que hi haurà resistències de sectors contraris als ajustaments, i que el peronisme ho aprofitarà per desgastar-lo. Mentre conservi l'esperança d'una part de la població, podrà impulsar la seva agenda liberal, però si no hi ha resultats aviat els suports es tornaran volàtils.

Emir Sader Las idas y vueltas de América latina

A parer de l'autor, Amèrica Llatina s'ha convertit en l'epicentre dels principals enfrontaments del món contemporani. Primer, a la darrera dècada del segle passat, com la regió on més van proliferar els governs neoliberals, amb el Xile de Pinochet com a punt de partida. Per això, va ser a la dècada següent on van sorgir governs antineoliberals líders dels processos de canvi. Des que el capitalisme va assumir el neoliberalisme com a model predominant, ha estat entorn de la vigència o superació d'aquest model que s'han produït les majors confrontacions contemporànies. Durant les dues dècades següents, aquests governs van patir cops d'estat -com en els casos de Brasil i Bolívia- que van poder revertir. Van patir derrotes electorals -com a l'Argentina, Uruguai i Equador. Es van expandir en un segon moment a Mèxic, Colòmbia, Hondures, amb nous líders, com López Obrador, Gustavo Petro, i Xiomara Castro. Més recentment, la dreta i l'extrema dreta van guanyar a l'Equador i l'Argentina, mentre que a Mèxic, Colòmbia, Brasil, Bolívia i Veneçuela es mantenen governs antineoliberals. Les característiques d'aquests governs són les mateixes des del seu sorgiment. Prioritzen les polítiques socials sobre els ajustaments fiscals. Els processos d'integració regional en lloc de tractats de lliure comerç amb els Estats Units, la recuperació del paper actiu de l'Estat, en lloc de la seva disminució i la centralitat del mercat. El discurs subjacent és que tots accepten que el canvi i la transformació són necessaris. I aquesta transformació no es pot fer amb els polítics de sempre. Es projecta així la necessitat d'una força nova, alternativa, que expressi el canvi indispensable. Això consolida la crítica a la vella política i als vells líders polítics, un dels arguments més forts

de l'extrema dreta. En el pla econòmic, la greu inflació heretada permet als governs d'extrema dreta imposar un ajustament fiscal molt dur, col·locant les responsabilitats sobre les espatlles del govern anterior. En aquest context, la disputa a Argentina entre el nou govern d'extrema dreta i la capacitat de resistència del moviment popular i les forces polítiques d'esquerra és una de les més importants de l'Amèrica Llatina contemporània. L'èxit o el fracàs del govern de Milei depèn de la perspectiva de l'extrema dreta o de la possibilitat de recuperació de l'esquerra a Argentina, la qual cosa tindrà repercussions en tota la regió. L'autor conclou que la tercera dècada d'aquest segle, que va començar amb el predomini de governs antineoliberals, experimenta una barreja de governs d'esquerra i de dreta. El que queda de dècada estarà marcat per la disputa entre governs neoliberals i antineoliberals, el punt culminant de tot el que s'ha viscut des de començaments de segle.

Comfort Ero & Murithi Mutiga The Crisis of African Democracy

L'article analitza l'augment dels cops d'estat militars a l'Àfrica i la dinàmica subjacent darrere d'aquests esdeveniments. Entre l'agost del 2020 i el novembre del 2023, set líders africans van ser destituïts pels seus propis exèrcits, la qual cosa ha generat preocupació pel possible efecte de contagi dels cops d'estat. La regió afectada s'estén des del Níger fins al Sudan i són nombroses els problemes econòmics i polítics derivats d'aquests cops d'estat. Cada cop té desencadenants únics, com ara fracassos del govern per controlar la militància islamista, intents dels presidents electes d'aferrar-se al poder o lluites de poder internes. Els autors suggereixen que els reptes econòmics, inclosa l'alta inflació i l'impacte d'esdeveniments globals com el canvi climàtic i la COVID-19 contribueixen a la frustració de les poblacions locals. Si bé els cops d'estat tradicionalment eren vists negativament, les enquestes recents indiquen un canvi en l'opinió pública, especialment a la regió del Sahel, on sembla que les rebel·lions militars gaudeixen de suport. La resposta internacional, caracteritzada per un enfocament de tolerància zero, és criticada per no entendre les arrels dels disturbis africans. Els autors advoquen doncs per un enfocament més matisat que comporti relacionar-se amb els líders colpistes i centrar-se en l'assistència econòmica i humanitària. També subratllen la necessitat d'abordar les condicions socioeconòmiques més profundes i allunyar-se d'un enfocament centrat en la seguretat. D'altra banda, destaquen l'impacte dels xocs globals a l'Àfrica, com ara el canvi climàtic, la COVID-19 i els canvis en les condicions econòmiques globals. Els reptes recents, inclosa la influència geopolítica de noves potències com la Xina i Rússia, han portat a una situació complexa amb dificultats econòmiques, crisis de deute i inestabilitat política. En definitiva, els autors recomanen un canvi d'enfocament, passant de l'assistència a la seguretat a donar suport a les reformes de governança i oferir assistència econòmica. El text subratlla la urgència d'abordar els reptes econòmics i fomentar l'estabilitat mitjançant el compromís polític i la inversió en el desenvolupament socioeconòmic.

Ivo Daalder Stalemate best describes the state of war in Ukraine

L'autor considera poc probable que la guerra en curs entre Rússia i Ucraïna es resolgui en un futur proper, ja que ambdós bàndols mostrant poc interès a negociar un final o acceptar

un conflicte congelat. Al seu entendre, l'estancament actual, caracteritzat per guanys territorials mínims, suggereix que Occident necessita canviar la seva estratègia. En lloc de confiar en Ucraïna per recuperar el territori perdut a través de mitjans militars, l'enfocament hauria de centrar-se en assegurar el futur d'Ucraïna a Occident. Daalder afirma que s'estan intensificant els debats sobre els motius de l'estancament, alguns culpen a Occident, especialment als Estats Units, de no oferir suficient suport militar, mentre que altres critiquen les tàctiques i decisions militars d'Ucraïna. L'article suggereix que un avenç es veu obstaculitzat per la tecnologia que afavoreix les decisions estratègiques i de defensa fetes per Ucraïna. Independentment de les raons, el suport continu dels Estats Units i els seus aliats és crucial perquè Ucraïna resisteixi els avenços de Rússia. Paral·lelament, l'autor adverteix que l'economia i la indústria de defensa de Rússia, amb el suport de la Xina, estan capacitades per mantenir un conflicte prolongat, donant a Moscou un avantatge. Suggereix que per contrarestar-ho, els Estats Units i els seus aliats haurien d'oferir a Ucraïna una garantia de seguretat creïble, mostrant a Moscou que no pot conquerir tot el país. Aquesta garantia podria tenir la forma d'un acord bilateral de seguretat, que proporcionés una seguretat immediata a Ucraïna i subratllés la importància de la seguretat del país per als Estats Units i els seus aliats.

The Economist Putin seems to be winning the war in Ukraine—for now

Des de les pàgines de *The Economist* es considera que per primera vegada des del mes de febrer de 2022, dona la impressió que Vladímir Putin pot guanyar. El president de Rússia ha posat tot el país en peu de guerra i n'ha reforçat el control del poder. Ha aconseguit subministraments militars a l'exterior i contribueix a enfrontar el Sud global contra els Estats Units. I, el que és més important, està afeblint a Occident la convicció que Ucraïna pot (i ha de) sortir de la guerra com una democràcia europea. També s'afirma que Occident pot fer moltes més coses per frustrar els plans de Putin. Si volgués, podria desplegar recursos industrials i financers que empetiteixen els de Rússia. Tot i això, el fatalisme, la complaença i una escandalosa manca de visió estratègica s'interposen en aquest camí, sobretot, a Europa. Pel seu propi bé i pel d'Ucraïna, Occident necessita urgentment sortir d'aquesta letargia. En efecte, els governs occidentals insisteixen que segueixen tan compromesos amb Ucraïna com sempre. Tot i això, a tot el món les enquestes indiquen que són molts els que dubten. Als Estats Units, el govern de Biden s'esforça per aconseguir que el Congrés desbloquegi fons per valor de més de 60.000 milions de dòlars. La campanya electoral del proper any no trigarà a interposar-se pel camí. Donald Trump ha promès la pau en un termini molt breu; i, si fos elegit president, els Estats Units podrien interrompre de sobte el subministrament de tota mena d'armament. Europa doncs s'hauria de preparar per a aquesta possibilitat; i també per a una disminució de l'ajuda nord-americana, sigui qui estigui a la Casa Blanca. En canvi, els dirigents europeus segueixen actuant com si Joe Biden anés a estar sempre en el càrrec. La Unió Europea ha promès a Ucraïna 50.000 milions d'euros, però els diners estan retinguts per culpa d'Hongria i, possiblement, d'un embolic pressupostari a Alemanya. Al desembre, la Unió Europea hauria d'indicar que està disposada a iniciar converses per a l'adhesió d'Ucraïna. Tot i això, molts creuen que el procés es prolongarà intencionadament perquè l'ampliació és dura i amenaça interessos

creats. L'article considera que la millor manera de dissuadir Putin és que Europa faci gala de determinació i demostrï ara mateix que està plenament compromesa amb una Ucraïna pròspera, democràtica i occidentalitzada. Les armes importen (sobretot, les defenses aèries i els míssils de llarg abast amb els quals atacar les línies de subministrament russes), i per això és crucial que els Estats Units aprovin l'últim tram d'ajuda. En darrer terme, l'acció política a Europa és essencial i ha de redoblar els esforços per garantir el progrés d'Ucraïna amb la promesa de diners i l'adhesió a la Unió Europea.

Shlomo Ben Ami Desde el río hasta el mar

L'article aborda la complexitat del conflicte entre Israel i Palestina, i critica la percepció simplificada d'Israel com a potència colonial opressora. L'autor esmenta la identificació dels palestins israelians amb l'Estat jueu i critica la manca de reconeixement de pràctiques colonials per part de Hamàs. A més, assenjala exemples de rebuig a ofertes de pau per part de líders palestins en el passat. El rebuig de Yassir Arafat el 2000 als paràmetres de pau de Bill Clinton va rebre l'enèrgica condemna del llavors ambaixador saudita als Estats Units, Bandar bin Sultan, que el va considerar com un crim contra el poble palestí. La segona proposta es va fer el 2008. Saeb Erekat, llavors negociador en cap dels palestins, va reconèixer que Israel oferia el 100% de la terra i una capital a Jerusalem Est. Però la resposta va ser negativa. Ben Ami també critica la traïció percebuda per part dels liberals progressistes d'Occident, que han donat suport a grups com Hamàs i Hezbol·là. Al·ludeix a les opinions controvertides d'acadèmics i activistes, alguns dels quals consideren Hamàs i Hezbol·là com a moviments progressistes. També lamenta la manca de suport de certs sectors a la condemna de la matança del 7 d'octubre. L'autor discuteix la solució de dos estats d'acord amb paràmetres de viabilitat i riscos associats. Argumenta que el conflicte no pot ser interpretat simplement com una lluita entre colonitzadors i colonitzats, i esmenta la necessitat de superar el parany d'aquesta percepció binària que va contribuir a un Estat palestí fallit i a l'amenaça de grups islamistes radicals, tot i que admet que no es poden negar les pràctiques colonials de l'ocupació israeliana de Cisjordània. En definitiva, l'autor insta a una comprensió més matisada del conflicte i a la dissolució d'aliances tòxiques liderades per Netanyahu i Hamàs. Adverteix que la guerra de Gaza ha abocat els liberals israelians a unir-se a un ampli consens nacional, del qual s'han de desvincular si volen continuar sent un agent de reconciliació un cop finalitzada aquesta guerra. No poden estar gaire temps al mateix front juntament amb l'aliança de nacionalistes messiànics de Netanyahu, per als quals la guerra és la millor recepta de supervivència política. Els liberals israelians han de desplaçar l'objectiu de la guerra cap a l'alliberament immediat de tots els ostatges, si cal, a canvi de milers de terroristes palestins a les presons israelianes. Aquesta és l'única victòria que Israel pot esperar abans que la seva ànima es perdi als túnels de Gaza.

The New Statesman What it means to be Jewish now

Amb l'augment de l'antisemitisme i les divisions a l'esquerra per la guerra de Gaza, la revista *The New Statesman* dedica un dossier sobre el que significa ser jueu avui. Fania Oz-

Salzberger assevera que aquesta generació mai veurà que els gazatís i els israelians conviure en una mateixa ciutadania i que els jueus estan atrapats en tres guerres: contra Hamàs, contra el govern de Benjamin Netanyahu i contra l'antisemitisme. Shlomo Sand observa que els jueus d'esquerra estan dividits entre els seus valors i la intensificació del conflicte i que la resposta de les FDI contra tots els habitants de Gaza ha fet més difícil veure només a Israel com una víctima de circumstàncies immediates. Celeste Marcus per la seva banda afirma que l'esquerra global és l'única força que té el poder de refrenar la política de represàlies d'Israel i que és una tragèdia que els jueus hagin de veure com la seva seguretat es fa al preu de la degradació d'un altre poble. Howard Jacobson nega que la fundació d'Israel fos un acte colonial ja que un refugiat -com ho eren els jueus l'any 1948, no pot un coló tot entenent que és comprensible que els palestins hagin estat adoctrinats amb l'odi dels jueus. En canvi, que els estudiants occidentals se sotmetin al mateix adoctrinament no ho és. Ryan Ruby argumenta que mentre Palestina segueixi ocupada, els cicles de violència continuaran i que l'única cosa "positiva" del conflicte és el món s'ha fixat en els palestins de Gaza, Cisjordània i la diàspora. Pel que fa a Yair Wallach, assenyala la dicotomia dels jueus progressistes profundament crítics amb Israel, però inextricablement lligats a l'existència de l'Estat. Així mateix, Susan Neiman remarca que l'atac de Hamàs ha devastat els jueus progressistes que no estaven preparats per veure com se celebrava la matança com un acte d'alliberament del Sud Global. En canvi, Steven Friedman argumenta que aquest és un moment per insistir en el fet de ser jueu i que abandonar la seva identitat, com van fer els jueus d'esquerres en el passat, seria rendir-se.

Sophie Bessis Peurs croisées et instrumentalisation de la mémoire

L'autora analitza la recent escalada del conflicte israeliano-palestí, destacant la incursió de Hamàs el 7 d'octubre al territori israelià, seguida d'una resposta israeliana d'una escala sense precedents. L'autora subratlla que aquesta escalada va comportar un canvi significatiu en la naturalesa i escala del conflicte, que podria influir en el seu futur. També explora el context històric, destacant la dimensió del conflicte des de la creació de l'Estat d'Israel l'any 1948. L'angoixa ancestral lligada a la persecució jueva, sobretot el genocidi nazi, ha alimentat el sionisme com a mitjà per oferir als jueus una pàtria segura. No obstant això, amb l'auge d'Israel i la seva assertivitat militar recolzada pels EUA, l'*ethos* de la por semblava estar disminuint. L'autora argumenta que la incursió de Hamàs ha reactivat la por dels jueus, posant en dubte la sensació de seguretat associada al país. A més, destaca la por reflectida entre els palestins, especialment des de la *Nakba* de 1948 i els esdeveniments posteriors. L'article critica l'ús de la memòria del nazisme i de l'Holocaust per part del govern israelià per infondre terror a l'adversari alhora que manté la por entre els ciutadans. Destaca la instrumentalització d'aquestes referències històriques en la retòrica israeliana des del 7 d'octubre, alertant del risc de comprometre la legitimitat d'Israel com a estat de perseguits. Finalment, l'autora també critica l'ús excessiu d'aquest llenguatge per part dels governs i mitjans de comunicació occidentals, destacant que els assassinats del 7 d'octubre no poden ser equiparats a la *Shoah*. Adverteix que aquesta retòrica corre el risc de traslladar Israel de la condició de víctima a la de botxí als ulls de l'opinió internacional, posant en perill el seu futur i la seva legitimitat.

Maria Fantappie & Vali Nasr The War That Remade the Middle East

L'article analitza de manera detallada la situació geopolítica a l'Orient Mitjà, especialment l'impacte del conflicte que involucra Hamàs, Israel i els Estats Units. Abans del 7 d'octubre, hi va haver avenços positius, com ara un acord implícit entre els Estats Units i l'Iran sobre el programa nuclear, plans per a un pacte de defensa amb l'Aràbia Saudita i un corredor comercial ambiciós per contrarestar la influència de la Xina. Tanmateix, la situació va canviar dràsticament després que Hamàs atacés Israel, la qual cosa va provocar una escalada significativa del conflicte. Els autors suggereixen que els Estats Units han de reconsiderar la seva estratègia a la regió i subratllen la necessitat d'abordar el problema palestí com una prioritat màxima, tractar amb el poder creixent de Teheran i elaborar una nova estratègia que impliqui la col·laboració amb l'Aràbia Saudita per estabilitzar la regió. L'enfocament proposat implica que l'Aràbia Saudita tingui un paper clau a l'hora de mediar en les negociacions israeliano-palestines i ajudar els Estats Units a arribar a un acord nuclear amb l'Iran. També destaquen la necessitat de contrapesar la creixent influència de la Xina a l'Orient Mitjà i argumenten que els Estats Units haurien de centrar-se en un nou gran pacte ancorat en la seva associació amb l'Aràbia Saudita, amb l'objectiu d'aconseguir una pau duradora a la regió. Els autors reconeixen els reptes i les complexitats implicades, però subratllen la importància de revisar els supòsits bàsics, renovar el compromís amb l'Orient Mitjà i esbossar una nova visió per a la regió. En darrer terme, consideren que els Estats Units han d'adaptar la seva estratègia a l'Orient Mitjà en resposta a les dinàmiques i reptes en evolució de la regió, centrant-se en la resolució de problemes clau i la creació d'associacions diplomàtiques.

Jonathan Winer Moins on parle des accords d'Abraham, mieux ils se portent

L'autor reflexiona sobre si la guerra de Gaza marca un punt d'inflexió en el conflicte israelià-palestí i considera que encara és difícil de dir avui. La segona Intifada, per exemple, va estar marcada per l'augment de les tensions entre Israel, el Líban i Hezbol·là. Aquest precedent, per tant, va fer témer que la frontera israelià-libanesa caigués en guerra després de l'atac de Hamàs el 7 d'octubre: era un risc real. Afortunadament, malgrat els nombrosos intercanvis de focs entre Hezbol·là i Israel, no hi va haver escalada. Actualment, la situació no s'ha convertit en un conflicte a gran escala. També hi havia un risc important que individus, empès per estats o organitzacions terroristes, cometessin atacs als Estats Units o Europa, on el perill era especialment important, arran dels nombrosos atacs que han viscut els països europeus durant l'última dècada. També s'havia de témer la violència contra les poblacions immigrants. Podrien haver debilitat considerablement l'arquitectura de seguretat global. En general, aquestes pors no s'han fet realitat. Això no vol descuidar les repercussions de la guerra més enllà del Llevant. D'una banda, hi havia casos de desinformació, que formaven part de l'estratègia russa de desestabilització dels països occidentals. D'altra banda, hi ha hagut una violència atroç però aïllada, de manera que el conflicte s'ha mantingut en gran part confinat a Israel. Això és, sens dubte, difícil

d'entendre per l'opinió pública, però haver aconseguit frenar les repercussions, que podrien haver estat potencialment dramàtiques, és un autèntic èxit. La relativa moderació observada en aquest episodi és potser l'indicador més revelador de la seva singularitat i potencial disruptiu. Tothom és conscient que les conseqüències globals podrien ser nefastes si la situació a Israel es descontrola completament. L'autor també es planteja si els atacs del 7 d'octubre han destruït la possibilitat de pau en els propers cinquanta anys i argumenta que la possibilitat d'una pau duradora depèn d'una sèrie de factors, alguns dels quals encara són desconeguts. Comença amb la qüestió d'Israel i Hamàs. El primer no pot conviure amb el segon. És inconcebible que aquest grup terrorista pugui continuar governant un territori com Gaza quan acaba de cometre les atrocitats del 7 d'octubre contra civils innocents. És impensable que Hamàs pugui jugar algun paper en el futur polític dels palestins. Aquest grup va demostrar la seva incapacitat per governar per la violència reiterada que va cometre, tant com per la seva estratègia massiva de presa d'ostatges. Dit això, també cal admetre que les polítiques de Netanyahu van afavorir Hamàs impedit l'aparició de qualsevol alternativa política. Benjamin Netanyahu ha demostrat al llarg de les dècades que és incapaç de crear les condicions necessàries per a la pau: és més que necessari fer canvis significatius dins del govern israelià. La marxa de Netanyahu podria crear les condicions per a un canvi en la dinàmica israeliano-palestina. Per avançar, és imprescindible adoptar una solució de dos estats, que reconegui l'existència i els drets dels palestins i els israelians. Des d'aquest punt de vista, el moment que estem vivint podria constituir un punt d'inflexió tot i que l'establiment d'una pau a llarg termini segueix sent molt incert. Finalment, si es vol sortir de la crisi, és essencial que també sorgeixi un govern palestí capaç d'administrar eficaçment tant Gaza com Cisjordània, alhora que garanteixi la seguretat d'Israel. Això requereix no només un lideratge polític, sinó també una connexió geogràfica entre les dues regions, que és una condició absolutament necessària per plantejar-se la creació d'un estat palestí unificat.

Catalunya, España, Europa

Politico Class of 2024 — The most powerful people in Europe

Com cada any, la revista *Politico* publica el seu rànquing anual de les persones més influents d'Europa. A més de la persona més poderosa del continent, la llista es divideix en tres categories (actors, disruptius i somiadors), cadascuna d'elles representant un tipus de poder diferent. Enguany, la persona que ha estat designada com a més poderosa al continent és Donald Tusk, que després de vuit anys de permanència al poder del líder d'ultradreta Kaczyński, ha aconseguit canviar les tornes i iniciar un període de canvi a Polònia que, de retruc, afectarà tota Europa. En la categoria d'acords, destaca la primera ministra italiana Giorgia Meloni, l'elecció de la qual va provocar calfreds als centristes a tot el continent i més enllà. Brussel·les es va preparar perquè un membre d'un partit post-feixista ocupés un lloc a la taula on es prenen les decisions, reforçant les files dels elements problemàtics de la UE. Però un any després de convertir-se en la líder de la tercera economia més gran de la UE, Meloni ha desafiat les expectatives. Completen la llista Ursula von der Leyen, Emmanuel Macron, Andriy Yermak (cap de gabinet de Zelensky) i Recep Tayyip Erdoğan. Pel que fa als personatges disruptius, la revista posa l'accent en

l'anomenada banquera de Putin, Elvira Nabiullina, que manté la màquina de guerra del president rus Vladimir Putin. Durant la dècada que ha estat al capdavant del banc central de Rússia, les polítiques monetàries de Nabiullina han salvat repetidament el ruble i han permès surar l'economia del país. En el procés, ha aconseguit evitar els efectes de les sancions occidentals sense precedents dissenyades per esgotar les arques del Kremlin, allargant així la guerra a Ucraïna. Els altres personatges destacats són Carles Puigdemont, caracteritzat com a revolucionari, Viktor Orbán, Annalena Baerbock (Ministra d'Afers Exteriors d'Alemanya) i Manfred Weber, líder del PPE, i defensor de teixir aliances amb els partits populistes de dretes. Finalment, en la categoria de somniadors, *Politico* destaca el president ucraïnès, Volodymyr Zelensky, afirmant que de tant en tant, un líder arriba i canvia el curs de la història, no per la força del seu exèrcit o la força de la seva economia, sinó pel poder de les seves paraules. També esmenta com a personatges a tenir en compte l'opositor rus empresonat Alexei Navalny, el ministre de l'interior francès Gérald Darmanin, la presidenta del Parlament Europeu Roberta Metsola i la presidenta del Sinn Féin, Mary Lou McDonald, que per primera vegada s'ha convertit en el partit més votat d'Irlanda del Nord.

Benoît Bréville Dislocation européenne

En aquest article, l'autor analitza l'actual moment europeu i les perspectives d'adhesió de nous estats membres, especialment Ucraïna. Els líders europeus repeteixen que no es tracta de vendre la pertinença a la Unió. Però, a diferència dels candidats anteriors, Ucraïna no s'avalua per la seva capacitat per assolir els famosos estàndards -en termes de lluita contra la corrupció, respecte a l'estat de dret, defensa de les minories, equilibri pressupostari...- sinó segons consideracions geopolítiques. La idea de l'ampliació - prioritària als anys 90 i 2000- semblava haver estat oblidada durant una dècada, excepte Alemanya, l'economia de la qual s'havia beneficiat molt de l'obertura a l'Est. En altres estats membres, va ser sobretot sinònim de dúmping social i fiscal, paràlisi de les institucions i cacofonia en l'escena internacional. La guerra a Ucraïna ha canviat la situació i l'ampliació està a l'agenda de totes les cimeres. S'està discutint una Unió de trenta-sis membres, amb Ucraïna i Moldàvia, però també amb Geòrgia i els Balcans Occidentals. "Una política vital per a la Unió Europea", segons la Sra. von der Leyen, per contrarestar les influències russes i xineses als marges del continent. Però s'acumulen les preguntes sense resposta: com es repartirien els fons de cohesió, les subvencions de la política agrícola comuna, els escons de parlamentaris, les carteres de comissaris, etc. Com es pot evitar la paràlisi en àrees que requereixen unanimitat? Ansiosos d'excloure aquests temes dels debats nacionals, els líders europeus responen evocant una modificació prèvia de les institucions. Una promesa buida: quina reforma pot satisfer tant Grècia com Alemanya, Espanya i Polònia, Portugal i Hongria? Europa als anys noranta es va veure dividida entre estats del nord a l'avantguarda del desenvolupament tecnològic i industrial, i estats del sud amb monedes febles, dependents del turisme i l'agricultura. A aquesta divisió econòmica, l'ampliació dels anys 2000 va afegir una segona divisió entre Occident i Orient. D'una banda, sota relativament alts, sistemes de protecció social més avançats, l'adhesió a una certa autonomia europea. De l'altra, una reserva de mà d'obra barata i una tossuda inclinació atlantista: obsessionats amb l'amenaça russa, els països bàltics i d'Europa central

compten amb l'OTAN per garantir la seva seguretat. Així, el Vell Continent escriu el seu futur amplificant els seus errors passats: un sentiment creixent d'inseguretat econòmica a les classes treballadores d'Occident, el de submissió, de colonització a la part oriental. Sense oblidar la subordinació cada cop més accentuada de la Unió a un imperi americà en declivi. En darrer terme, Europa es desfà a mesura que s'expandeix.

Ruth Ferrero-Turrión La extrema derecha europea se normaliza

L'autora afirma que cada cop sembla més evident que els partits reaccionaris guanyen pes amb cada elecció que se celebra. A Europa, però també, com hem vist a Argentina, a tot el món. Des del Brexit, els partits de les dretes radicals han aconseguit augmentar la seva presència a tots els parlaments europeus sense excepció. El consens liberal sobre el qual els sistemes polítics europeus havien avançat al llarg de tot el segle XX ha fet fallida. El segle XXI ha portat també la normalització de posicions polítiques que ja només recorden els més grans del lloc mostrant com n'és de feble la memòria i què n'és necessària la recuperació. Sigui com sigui, el més rellevant és que totes aquestes forces polítiques han guanyat pes en l'actual context polític europeu, tant si són al Govern, com si ho recolzen des de fora, sembla molt clar que estan aconseguint marcar l'agenda en temes tan rellevants com la immigració i avançant perillosament en altres com el procés d'integració europeu o les posicions més en la lluita cultural en relació amb el gènere i els drets de les minories sexuals. Però el que encara és més greu, han vist com les seves posicions es normalitzaven políticament i socialment en la majoria dels casos de la mà del centredreta. Així es pot apreciar de llarg a llarg de la geografia europea, es troben en posicions de poder a països com Itàlia amb Meloni, com Hongria amb Viktor Orbán, a Finlàndia on s'han incorporat al Govern de coalició o a Suècia on no hi hauria Govern sense el suport extern. A Alemanya, els radicals de l'AfD se situen com a segona força política marcant màxims històrics des del mes de setembre per sobre del 20% d'intenció de vot i superant cada cop amb més distància socialistes i verds alemanys. A Àustria continuen ascendint, i a Polònia, Llei i Justícia va obtenir el 35% de suport electoral, que si bé no li servirà per formar Govern, el converteix en la força política amb més suport al *Sejm* fins i tot després de vuit anys de Govern. A França ja fa temps que Le Pen forma part del sistema i a Espanya veiem com Vox ha aconseguit normalitzar les seves posicions de la mà de governs liderats pel PP. I a Portugal, Chega espera ser una força decisiva per a la conformació de Govern després de les eleccions del proper mes de març. Els cordons sanitaris ja no operen en una situació que es fa crítica per a les dretes conservadores i democristianes. O bé necessiten aquests partits per formar Govern, o bé acaben devorats per ells, com a França o a Itàlia. Aquestes forces polítiques confirmen de manera cada cop més clara la seva centralitat en un context com l'europeu on, especialment des del començament de la invasió russa d'Ucraïna, les propostes de securització i militarització de les societats han guanyat més pes, cosa que, sense dubte, afavoreix els seus propis discursos i posicions. Les eleccions europees del juny del 2024 se situen com el gran test a què el projecte europeu ha de fer front, i es corre el risc de no aconseguir l'aprovat.

Marina Costa Lobo EU issues increasingly shaping national elections, research reveals, though left-right divide remains crucial

El 13 de desembre va fer 15 anys de la signatura del Tractat de Lisboa que va tenir un paper important en l'estructuració de la UE tal com la coneixem. Va reforçar el paper de president de la Comissió, que havia de ser elegit pel Parlament Europeu i compartir el poder amb un president del Consell Europeu de recent creació, l'òrgan que agrupa els caps de govern de la UE. Així doncs, el tractat va reforçar tant la Comissió com el Consell, creant un doble executiu per a la UE. Després dels canvis al tractat, la UE es va enfrontar a una successió de crisis, com ara la crisi de la zona euro, la crisi dels refugiats, el Brexit, la pandèmia de COVID i la invasió d'Ucraïna. Aquests han reforçat la centralitat d'ambdues institucions per a la presa de decisions de la UE. Tanmateix, quan es fan debats sobre el grau de democràcia a la UE, o quan es consideren innovacions institucionals per augmentar la proximitat entre els ciutadans i la UE, l'atenció tendeix a centrar-se exclusivament en les eleccions al Parlament Europeu, mentre que els canals nacionals de la rendició de comptes com a font de la democratització de la UE tendeixen a ser ignorats. Per contrarestar aquesta tendència, l'estudi dut a terme per l'autora examina els canals nacionals de rendició de comptes de la UE, proporcionant una anàlisi detallada de com es debat la UE als mitjans de comunicació i parlaments nacionals. La investigació se centra en sis països: Bèlgica, Alemanya, Grècia, Irlanda, Portugal i Espanya entre 2002 i 2021. L'autora assenyala una importància creixent de la UE als mitjans de comunicació i als debats parlamentaris. Pel que fa a com es relacionen amb la UE, aquests dos àmbits tenen lògiques inherentment diferents. Els mitjans de comunicació tenen un biaix de negativitat. Per tant, a mesura que creix la cobertura mediàtica dels temes de la UE, també ho fa el to negatiu. Als parlaments, els principals partits controlen els debats i solen actuar estratègicament. Així, en països com Espanya i Irlanda sense cap partit euroescèptic al Parlament, la UE és discutida en major mesura pels principals partits. Al contrari, als països on hi ha un partit euroescèptic al parlament, els partits més grans tendeixen a parlar menys de la UE. No obstant això, sorgeixen diferències entre països sobre com es debaten les polítiques de la UE. És a dir, a Irlanda, Espanya i Portugal, les polítiques de la UE es discuteixen principalment en el context del seu efecte sobre les polítiques nacionals. Però l'autora ha pogut comprovar que com més s'esmenten les polítiques de la UE als mitjans de comunicació, més impacten en el vot de la gent. Pel que fa als debats parlamentaris, resulta que com més partits euroescèptics parlin de la UE als parlaments, més importància tindran les actituds de la UE en els votants d'aquests partits. Per tant, l'autora conclou que els entorns mediàtics nacionals, els debats parlamentaris nacionals i les eleccions legislatives no només són importants per legitimar els governs a nivell nacional, sinó també a nivell de la UE.

Democracia, diversidad y cultura

Zanny Minton Beddoes 2024 will be stressful for those who care about liberal democracy

L'article de *The Economist* assenyala que més de la meitat de la població del planeta viu en països en els quals se celebraran eleccions el 2024. D'acord amb els patrons recents de participació electoral, prop de 2.000 milions de persones en més de 70 països aniran a les urnes, des de Gran Bretanya fins a Bangla Desh, de l'Índia a Indonèsia. Tanmateix, l'autor afirma que el que sembla que hauria de ser un any triomfal per a la democràcia serà tot el contrari. En efecte, moltes eleccions portaran al poder governants il·liberals. Altres premiaran els corruptes i els incompetents. La contesa electoral més important, les eleccions presidencials dels Estats Units, estarà tan polaritzadora que afectarà la política global. En un context de conflicte, des d'Ucraïna fins a l'Orient Mitjà, la governança futura dels Estats Units —i amb ella l'ordre mundial— estarà en joc. Algunes eleccions seran una simple farsa com en el cas de Bielorússia o Rwanda, per exemple. Després d'haver canviat il·legalment la constitució per eliminar els límits de mandat al 2020, Vladimir Putin, sens dubte, guanyarà un tercer mandat consecutiu (i el cinquè en general) com a president de Rússia. La majoria de vots emesos seran a Àsia. Les seves principals democràcies —Bangla Desh, Índia i Indonèsia— aniran totes a eleccions. Malauradament, el perill és un il·liberalisme creixent. Sota Narendra Modi, l'Índia gaudeix d'un èxit econòmic i geopolític notable, tot i que el primer ministre aprova el racisme antimusulmà i el desmantellament de les garanties institucionals. El president d'Indonèsia, Joko Widodo, sembla centrat a consolidar una dinastia política. Bangla Desh ja ha pres un gir autoritari, amb els líders de l'oposició empresonats i la repressió de la dissidència. Àfrica serà el continent amb més eleccions, però els seus votants estan cada cop més desil·lusionats amb el funcionament de la democràcia. Els cops d'estat són cada cop més habituals: nou règims han pres el poder per la força des del 2020. Les enquestes suggereixen que un nombre creixent d'africans podria estar disposat a donar el seu suport a un govern militar. A Sud-àfrica, tres dècades després que l'ANC arribés al poder a les primeres eleccions posteriors a l'*apartheid*, el partit tornarà a governar un país abatut per la corrupció, la delinqüència i l'atur. Res, però, no serà comparable amb les eleccions nord-americanes, ja que el context més probable és la segona part d'un combat entre dos ancians que la majoria voldria que no fossin candidats. L'autor afirma que la candidatura de Donald Trump per si mateixa soccava la democràcia nord-americana. Que el Partit Republicà designi un home que va intentar anul·lar els resultats de les anteriors eleccions presidencials enfosqueix Amèrica com a far de la democràcia. Considera que un segon mandat de Trump transformaria Amèrica en vers solt amb tendències aïllacionistes en un moment de greu perill geopolític. Conclou que potser Trump no sigui candidat i, si ho és, pot ser que perdi però les probabilitats d'un segon mandat de Trump són alarmantment altes, i les conseqüències podrien ser catastròfiques, per a la democràcia i per al món.

Sam Rosenfeld Democracy Is in Peril, Just Not the Way We Thought

L'autor de l'article analitza els reptes i les crisis als quals s'enfronten les democràcies,

centrant-se especialment en els Estats Units, i ressenya el nou llibre de Levitsky i Ziblatt, *Tyranny of the Minority* (Crown, 2023), en el que canvien l'enfocament del seu llibre anterior *How Democracies Die* (Crown, 2019) des dels demagogs personalistes cap a un examen crític de les institucions bàsiques de la democràcia nord-americana. Els autors argumenten que la Constitució, abans considerada un document fonamental, ara es presenta com un impediment per al govern de la majoria, que amplifica el poder del que anomenen la «minoria autoritària». La primera meitat del llibre descriu la degeneració del Partit Republicà en un partit influenciat pels extremistes i els apocalíptics, que va portar a un retrocés democràtic a través d'estratègies com la manipulació de les circumscripcions electorals (*gerrymandering*), la supressió de votants de les llistes i la subversió del procés electoral. Els autors connecten aquestes accions amb un context històric més ampli, fent comparacions amb altres països. La segona meitat del llibre desplaça el focus cap a les institucions, aprofundint en els trets contra-majoritaris incrustats en l'ordre constitucional nord-americà. Explora la manca de reformes constitucionals als EUA, contrastant-la amb la tendència global dels estats democràtics que adopten reformes per igualar la representació, eliminar estructures mal distribuïdes i ampliar els drets de sufragi. Els autors argumenten que la connexió entre el govern de les minories institucionalitzades i l'autoritarisme populista no és exclusiva dels Estats Units, sinó que també s'ha observat en altres països. Levitsky i Ziblatt advoquen per reformes constitucionals als Estats Units, inclosa la fi de la representació igualitària dels estats al Senat, l'abolició del Col·legi Electoral, la reforma de l'*impeachment*, la nova legislació sobre els drets de vot i els límits de mandat dels jutges del Tribunal Suprem. Destaquen els reptes que suposa posar en marxa un canvi constitucional, però subratllen la importància de situar la reforma constitucional en la discussió general per evitar una profecia autocomplerta que aboqui a una absència de reforma. Levitsky i Ziblatt conclouen discutint el paper dels partits polítics a les democràcies, destacant que els partits són actors fonamentals per trobar solucions a les crisis actuals, ja que exerceixen el paper de mediadors entre les forces socials i el poder estatal, i basant-se en exemples històrics, afirmen que els partits polítics, en el seu millor moment, poden encarnar les possibilitats emancipadores del canvi i servir com a agents d'avenços democràtics.

Michael O'Flaherty Tackling the scourge of racism across the EU

L'última enquesta de l'Agència de Drets Fonamentals de la UE revela que el racisme és generalitzat i persistent al continent. A partir d'entrevistes realitzades a més de 6.700 persones, l'estudi documenta fins a quin punt les persones experimenten discriminació i delictes d'odi en la seva vida quotidiana. Destaca el fet que no hi ha hagut cap millora des de l'última enquesta d'aquest tipus feta el 2016. El racisme segueix sent insidiós i implacable; de fet, en molts llocs està empitjorant. Gairebé la meitat (45%) dels afrodescendents enquestats l'any 2022 havien patit discriminació racial en els cinc anys anteriors, contra 39% el 2016. A dos països, Àustria i Alemanya, va superar el 70%. No obstant això, la discriminació segueix sent invisible, ja que només el 9% dels afectats ho denuncien. Tampoc les experiències de discriminació racial no són episodis aïllats: succeeixen repetidament i en molts àmbits de la vida, la majoria de vegades quan es busca

feina, a la feina i/o quan es busca una llar. Més de la meitat (55%) de les persones que van patir discriminació l'any anterior a l'enquesta ho havien patit més de tres vegades. Els nivells d'assetjament i violència racistes són igualment inquietants. Gairebé un de cada tres enquestats (30%) ha patit assetjament racista durant els cinc anys anteriors a l'enquesta. El més preocupant és que això pot començar molt jove: el 23% dels pares va dir que els seus fills havien patit assetjament racista a l'escola. I, una vegada més, gairebé ningú ho denuncia, negant a les víctimes el suport de les institucions destinades a protegir-les. Les xifres són similars si tenim en compte altres minories ètniques o religioses: roms, musulmans i jueus. L'autora es pregunta què es pot fer per combatre el racisme. Considera que primer cal reconèixer que aquest no és un problema dels col·lectius afectats: és el problema de tothom. La discriminació basada en l'origen ètnic és il·legal segons la legislació de la UE. Els estats membres van aprovar la directiva d'igualtat racial fa més de dues dècades. Però han d'aplicar-la correctament per fer-ho realitat. Tothom, independentment de l'origen, la fe o les característiques físiques, té els mateixos drets fonamentals a tota la UE. Els estats membres tenen el deure de protegir, respectar i complir aquests drets. Els líders polítics no poden tractar les minories de manera diferent, utilitzant-les com a bocs expiatoris, sempre que les coses es posen difícils. El [Pla d'acció de la UE contra el racisme 2020-25](#) és un pas en la direcció correcta. Però per fer-ho efectiu, tots els països han d'adoptar plans d'acció nacionals i posar en marxa mesures per abordar la discriminació en l'educació, l'ocupació, l'habitatge i la sanitat. Això inclou dotar de recursos adequats els organismes nacionals d'igualtat perquè puguin fer front al racisme i donar suport a les víctimes. Els països de la UE també han d'identificar, registrar i comptabilitzar adequadament els delictes d'odi. La motivació racial s'ha de reconèixer com un factor agreujant en la determinació de les sancions i l'execució de les sentències. Fer front al racisme en línia implica aconseguir l'equilibri adequat entre protegir les persones contra el discurs d'odi i protegir la llibertat d'expressió dels altres. Finalment, l'autor afirma que no podem esperar un canvi durador si treballem només per a les comunitats afectades i no amb elles. Això s'ha de fer en col·laboració; en cas contrari, no veurem cap progrés.

Manuel Loff O fascismo “em nome da liberdade”

L'autor adverteix que l'onada feixista continua avançant al segle XXI. Les victòries ultradretanes de Geert Wilders i Javier Milei són un bon exemple de com el fenomen està contaminant tot Occident. No és inexplicable: és el resultat de l'atac neoliberal als drets humans, tant individuals, en aquesta era de securització que agita l'espantall dels “enemics interns”, com a socials, en l'agreujament permanent de la pobresa que resulta de la devastació neoliberal. Sovint es presenta aquests homes com a «antisistema». Com Ventura o Abascal, Wilders va militar en el més tradicional dels partits de la dreta neerlandesa (els liberals) i va ser assessor d'un dels seus dirigents, Frits Bolkestein, promotor de la directiva europea que permetia a les empreses triar la legislació nacional més desfavorable per als treballadors. Diputat des de fa 25 anys, és tan “novetat” com ho era Bolsonaro abans de ser president. En la visió «conspiranoica» del món que tots dos alimenten, el que descriuen com a «islamisme» ocupa el mateix lloc que el que a l'antisemitisme s'anomenava la «conspiració jueva internacional. Igual que Trump,

Bolsonaro i Meloni, o Mussolini i Hitler , aquests homes només arriben al poder amb el suport de la dreta tradicional i en coalició amb ella. Com aquesta última és liberal i privatitzadora, millor. El mateix passa amb la propaganda d'extrema dreta que pretén que el «socialisme» és el que tenim després de 40 anys de neoliberalisme i 30 de privatitzacions. A la internacional del benefici s'ha unit la reconstitució progressiva d'una internacional feixista, i el segle XX ens ha demostrat que totes dues no són incompatibles. Amb Milei com a president, i amb Wilders que potser no aconseguirà convertir-se en primer ministre, ens apropem a nous abismes cap als quals la democràcia està sent arrossegada fins a deixar de ser-ho. L'autor conclou que per aconseguir aturar aquesta onada és necessari un sòlid bloc social popular d'esquerres que desmitifiqui la globalització capitalista, que aconseguixi frenar l'autoritarisme social i la guerra permanent que l'acompanya des de fa 20 anys, i que es comprometi a defensar la igualtat social i la dignitat humana.

James Ball The F word: when does populism become fascism?

L'article es basa en l'assaig d'Umberto Eco *Contra el feixisme* (Ara Llibres, 2019) escrit el 1995, on va identificar 14 característiques del feixisme. Eco, que va créixer sota el feixisme italià, argumenta que el feixisme és un fenomen més ampli que el nazisme, el que el fa més insidiós i propens a la reaparició. L'autor de l'article considera que la rellevància de l'assaig persisteix a mesura que els líders polítics i els moviments d'arreu d'Europa presenten alguns dels trets identificats per Eco. El text destaca líders polítics concrets, com Geert Wilders als Països Baixos, que es basa en la retòrica antimusulmana, i Javier Milei a l'Argentina, que, tot i adoptar el llibertarisme radical, mostra tendències divisòries. La italiana Giorgia Meloni destaca per les seves crides a la tradició i els seus posicionaments de dreta radical, mentre que l'expresident dels Estats Units, Donald Trump, s'identifica com a posseïdor de molts dels trets que ja advertia Eco, com ara el masclisme, la denigració dels immigrants i l'obsessió per les conspiracions. L'autor també destaca líders propers a Vladimir Putin, com Viktor Orbán i Recep Tayyip Erdoğan, que mostren tendències autoritàries, així com altres líders populistes de països com Eslovàquia i Suècia, destacant la presència creixent de personalitats polítiques amb potencial feixista a tot Europa. L'article conclou assenyalant els possibles reptes de futur, com el ressorgiment de Marine Le Pen a França, el partit d'extrema dreta AfD a Alemanya, Vox a Espanya i diversos partits d'extrema dreta a Grècia. També adverteix sobre els elements populistes al Regne Unit, amb el Brexit impulsat per les crides a la tradició i les preocupacions sobre la immigració. Finalment, destaca el perill potencial que suposa la persistència del feixisme a les societats contemporànies.

Economía, bienestar e igualdad

Kassia Yanosek & David G. Victor Capitalism's Green Revolution

Els autors analitzen les accions tangibles adoptades pels governs i les empreses per abordar el canvi climàtic després de la Conferència de les Nacions Unides sobre el Canvi

Climàtic a Glasgow l'any 2021. El focus se centra en els aspectes financers de la transició cap a l'energia neta, amb èmfasi en la necessitat d'inversions de capital importants per aconseguir una descarbonització profunda. En aquest sentit, destaquen la Llei de reducció de la inflació als Estats Units, que destina més de 370.000 milions de dòlars per reduir les emissions de carboni. L'article assenyala que, tot i que la despesa pública és crucial, és insuficient per satisfer els bilions de dòlars necessaris per a la transició energètica. Els fons d'inversió privats, especialment els recolzats per inversors institucionals, constitueixen una font prometedora de capital. Aquests fons, que gestionen més de 12 bilions de dòlars en actius, han començat a destinar accions més importants en projectes d'energia neta. El concepte de transformacions «de marró cap a verd», on les empreses existents amb infraestructures col·laboren amb capital privat, s'erigeixen com una estratègia clau. Els autors subratllen el domini de les inversions en tecnologies provades com l'energia eòlica i solar i assenyalen la necessitat d'una descarbonització profunda. Això implica transformacions més disruptives, sobretot en el sector elèctric, on els electrons nets (energia renovable o nuclear) i les molècules netes (substitució dels combustibles fòssils convencionals) juguen un paper crucial. El capital privat, que suma uns 400.000 milions de dòlars anuals, es considera un actor important en el finançament de transformacions d'energia neta i els autors presenten exemples d'associacions entre inversors privats i empreses públiques, com ara l'adquisició d'Origin Energy per Brookfield i EIG, que il·lustren el canvi de l'energia tradicional a l'energia renovable. Malgrat els avenços positius, els autors adverteixen que l'escala d'inversió segueix sent relativament petita i demanen una major implicació del govern en el finançament del desenvolupament de nous sistemes i mercats. Advoquen per un canvi en els incentius governamentals per centrar-se en sistemes globals més que en tecnologies individuals. També consideren com a indispensable que els governs estimulin la demanda mitjançant subhastes i altres mecanismes. L'article conclou subratllant la necessitat d'un suport públic sostingut, inversió privada i coordinació global per aconseguir la transició necessària cap a un sistema global d'energia neta.

The Economist Welcome to a golden age for workers

Des de les pàgines de *The Economist* es destaca un canvi significatiu en el mercat laboral mundial, indicant que els treballadors del món ric estan entrant en una «edat daurada» després d'enfrontar-se als reptes a mitjans de la dècada de 2010. Els factors clau que contribueixen a aquesta transformació inclouen l'escassetat de mà d'obra, l'augment de la demanda de treball manual difícil de substituir per tecnologia i un augment de la productivitat dels treballadors menys qualificats degut a la intel·ligència artificial (IA). El canvi demogràfic, especialment l'envelliment de la població, fa que la mà d'obra sigui més escassa i millor recompensada. La població en edat de treballar està disminuint a molts països, provocant escassetat de treballadors. Els governs estan responent amb un augment de la despesa, donant suport a les demandes de salaris més alts. En aquest sentit, la disminució de la població en edat laboral de la Xina, juntament amb la inestabilitat geopolítica, ha reduït les opcions d'externalització, contribuint encara més a l'escassetat de mà d'obra al món ric. Així doncs, les empreses estan valorant i acumulant mà d'obra a causa de la seva escassetat i les petites empreses nord-americanes, per exemple, fan mans i

mànigues per retenir els seus empleats, mentre que Alemanya té un nombre rècord de llocs de treball vacants ja que malgrat l'augment de la immigració, aquesta és insuficient per cobrir les creixents mancances de mà d'obra. L'article també destaca les polítiques que afavoreixen els treballadors, amb molts països de l'OCDE que augmenten els salaris mínims i duen a terme iniciatives de despesa a gran escala per crear llocs de treball. Suggereix que és probable que aquest entorn favorable per als treballadors continuï, amb els governs que opten per una «economia d'alta pressió» que mantingui una ocupació òptima i un augment dels salaris. L'article també revela que els estudis indiquen que els mercats laborals reduïts estan provocant un ràpid creixement salarial, beneficiant especialment els empleats més pobres. Els efectes positius són evidents a diversos països, com Alemanya, on l'escassetat de treballadors està generant demandes de reducció de la jornada laboral. L'article també explora l'impacte de la IA en el mercat laboral, reconeixent el seu potencial per millorar la productivitat i la satisfacció laboral, especialment per als treballadors de serveis. La IA pot generar un major creixement de l'ocupació i ingressos per a les empreses que innoven amb aquesta tecnologia. Tanmateix, també assenyala possibles perills, com ara la disminució dels salaris d'alguns autònoms i la necessitat que els mercats laborals s'ajustin a la IA. Això no obstant, assenyala el potencial d'una economia més productiva amb una major demanda de mà d'obra i béns. Tot i que reconeix el desplaçament d'alguns llocs de treball per part de la IA, l'article destaca la creació de noves tasques i llocs de treball al voltant de la IA, beneficiant els que tenen menys qualificacions. Subratlla la importància que els governs facilitin l'ús de la IA en les professions regulades per maximitzar els seus beneficis. Finalment, l'article conclou suggerint que la transformació dels mercats laborals és una interacció complexa de canvis demogràfics, decisions polítiques i avenços en IA. L'impacte d'aquests factors pot variar segons les regions, amb països amb poblacions envellides que pateixen escassetat crònica de treballadors i pressió a l'alça sobre els salaris.

Richard Arzt La Chine a beau essayer de le cacher, il est évident que son économie est en difficulté

L'autor assenyala que els dies en què la Xina i el seu fort creixement van atreure inversions d'arreu del món ja són història. Avui, la seva potència econòmica desperta por als Estats Units com a Europa, alhora que preocupa l'alentiment del seu creixement. A principis d'aquest any 2023, el país va sortir del confinament que havia imposat davant els riscos provocats per la pandèmia de COVID-19, però la seva economia no ha tornat a les altes taxes de creixement del passat. I les autoritats polítiques no semblen a prop d'anunciar un autèntic pla de recuperació. La Unió Europea ha demanat una redefinició de les relacions amb la Xina, posant de manifest un dèficit comercial creixent. A la cimera Europa-Xina del desembre de 2023, els líders europeus van insistir en una competició justa, però la Xina no va assumir compromisos concrets per canviar les seves pràctiques comercials. Les relacions econòmiques entre la UE i la Xina continuen tenses, marcades per investigacions sobre subvencions xineses als fabricants de vehicles elèctrics i polítiques de reducció de riscos per a les importacions xineses. Les empreses europees a la Xina s'enfronten a reptes com el robatori de propietat intel·lectual i les transferències forçoses de tecnologia. Malgrat les dificultats econòmiques actuals a la Xina, el govern xinès mostra optimisme, però els analistes destaquen les debilitats, especialment en el sector immobiliari. Els

experts creuen que el model econòmic xinès, amb connivència entre objectius polítics i econòmics, presenta debilitats. En tots els àmbits, la direcció del Partit Comunista sembla no afanyar-se a trobar remei als frens que apareixen a l'economia xinesa. És la dificultat de determinar quines mesures es poden prendre i a quins sectors o regions s'ha de donar una assistència prioritària davant d'aquestes alentiments? També és possible que al capdavant del partit sigui difícil posar-se d'acord sobre el tipus d'ajuts que pot concedir l'Estat. Tanmateix, hi ha objectius que el règim vol assolir. En particular, assegurar que el 2049, any en què se celebrarà el centenari de l'arribada al poder del Partit Comunista, la Xina s'hagi convertit en la primera potència econòmica del món, per davant dels Estats Units.

Sostenibilidad y cambio climático

Chiara Martinelli Energy transition: more ambition needed from EU27

L'autora incideix en les deficiències de les actualitzacions dels Plans Nacionals d'Energia i Clima (NECP) dels estats membres de la Unió Europea (UE), que són crucials per impulsar la transformació de l'ús d'energia, l'agricultura, el transport i la gestió de residus. Assenyala que només sis estats membres van complir la data límit de juny per presentar els esborranys dels seus plans nacionals, mentre que cinc països, entre ells Bèlgica, Bulgària, Irlanda, Letònia i Polònia, no els han presentat. Considera que aquesta manca d'ambició i d'implicació posa en perill l'objectiu de la UE de reduir les emissions del 55% l'any 2030, tal com s'estableix a l'Acord de París, i posa el món en risc de més impactes climàtics greus. També posa l'accent en la necessitat d'una transició energètica accelerada, inversions en estalvi energètic i un canvi cap a la producció d'energia totalment renovable. Un estudi recent de l'ONG *Climate Action Network Europe* calcula beneficis socioeconòmics d'almenys 1 bilió d'euros l'any 2030 si la transició s'alinea amb els objectius de l'Acord de París. Aquests beneficis inclouen l'estalvi del sistema energètic, els impactes macroeconòmics positius, la conservació de recursos i la millora de la salut pública. L'autora subratlla la importància dels plans nacionals d'energia a l'hora de dissenyar mesures efectives de mitigació i adaptació al canvi climàtic, i insta els estats membres a millorar els seus plans abans de la data límit de juny de 2024. Considera que l'objectiu se centra en aprofitar els beneficis socioeconòmics de l'acció climàtica accelerada, abordant qüestions com la pobresa energètica, la creació de llocs de treball verds, la millora de la qualitat de l'aire i l'aigua i la preservació de la biodiversitat. Conclou destacant la importància d'aquestes consideracions de cara a les eleccions al Parlament Europeu del juny.

Didier Ortolland Géopolitique des abysses

L'article planteja si l'activitat minera s'estendrà als fons oceànics i l'autor argumenta que més enllà de les dificultats tècniques, la qüestió provoca un embolic diplomàtic. El dret internacional garanteix que els països en desenvolupament es beneficiaran principalment d'aquesta explotació, però els occidentals destaquen els problemes ecològics per frenar la

implementació dels projectes d'extracció. Durant l'última dècada, aquests elements essencials per a la transició energètica han vist com els recursos rars es traslladen al de metalls crítics. La seva demanda està explotant amb la producció de bateries (níquel, cobalt) i l'extensió de xarxes electròniques (coure). L'Agència Internacional de l'Energia (IEA) estima que l'interès per aquests elements es duplicarà, o fins i tot quintuplicarà, el 2040. Tot i que els jaciments terrestres coneguts podrien, teòricament, satisfer la demanda, l'IEA no descarta el risc d'interrupció de la cadena de subministrament. L'accés als minerals situats a la Zona és ara un tema estratègic per a determinats països. Aquest és especialment el cas de la Xina, una plataforma global de processament de metalls i importadora de grans volums de matèries primeres. Amb ganes de diversificar les seves fonts de subministrament a mitjà i llarg termini, recurrent als oceans, Pequín patrocina cinc contractes, tres dels quals relacionats amb nòduls. Les crides a una moratòria o una pausa cautelar han deixat impassibles els líders de la República Popular, que no han deixat de remarcar el seu incompliment del dret internacional. L'Índia, el Japó i Corea del Sud també depenen dels minerals de la Zona per garantir la seva transició energètica. La Convenció de les Nacions Unides sobre el Dret del Mar autoritza l'explotació de la Zona i especifica que els seus beneficis, en particular els impostos que grava l'Autoritat internacional de fons marins (ISA), corresponen principalment als països en desenvolupament. Si es fes impossible l'explotació, tot indica que Pequín encara ho duria a terme, fora de qualsevol control multilateral. I argumentaria, recolzat pel "grup dels 77" -els països en desenvolupament- que els partidaris de la moratòria o la pausa cautelar violen el dret internacional. Tanmateix, aquesta hipòtesi continua sent improbable, ja que només una vintena de països de 168 s'oposen a l'extracció. Irònicament, Pequín, acusat regularment d'alliberar-se de l'ordre global basat en regles promogut per Occident, es presenta aquí com el defensor d'un dret que, en aquest cas, li convé perfectament.

Damian Carrington et al. The climate crisis explained in 10 charts

Els autors de l'article expliquen la crisi climàtica mitjançant 10 gràfics que detallen la situació en la qual es troba el món. Destaca que el nivell de diòxid de carboni, el principal gas d'efecte hivernacle, ha anat augmentant des de la Revolució Industrial i ha arribat al seu màxim. El ritme d'augment és encara més sorprenent, i els científics afirmen que el món està entrant en un territori inexplorat. Les principals causes apuntades són en primer lloc la crema de combustibles fòssils, ja que milers de milions de tones de CO2 encara es llencen a l'atmosfera cada any a partir de la combustió de carbó, petroli i gas. La lleugera reducció del 2020 com a conseqüència de les aturades provocades per la COVID-19 va ser provisional i ara les emissions han reprès la seva trajectòria ascendent. Segon, la destrucció forestal en la mesura que la tala de boscos per a la fusta, la carn de boví, la soja i l'oli de palma contribueix altament a les emissions de CO2 i també és una causa important de l'aniquilació de la fauna salvatge. Tercer, les emissions de metà, un gas d'efecte hivernacle potent que provoca el 25% de l'escalfament global actual i l'extracció de combustibles fòssils, el bestiar, els arrossars i els abocadors en són els responsables. Segons els científics, des del 2007 hi ha hagut un augment esfereïdor de les emissions de metà. Les conseqüències de tot això són un augment constant de la temperatura global, que

va començar a pujar fa dos segles i s'ha disparat des de la Segona Guerra Mundial a mesura que el consum i la població han augmentat. Una altre de les conseqüències és l'inexorable pujada del nivell del mar a mesura que es fon el gel i s'expandeixen els oceans més calents. El nivell del mar responen lentament a l'escalfament global, de manera que, fins i tot si l'augment de la temperatura es limita a 2 °C per sobre dels nivells preindustrials, una de cada cinc persones veurà com la seva ciutat es va inundant des de Nova York a Londres, passant per Xangai. També destaca que a mesura que l'escalfament fa fondre el gel marí, l'aigua esdevé més fosca i absorbeix més la calor del sol, la qual cosa provoca més escalfament, un exemple dels cercles viciosos del sistema climàtic. Els autors també volen posar l'accent sobre aspectes positius com el gran increment de l'energia eòlica i solar, ja que les grans caigudes de costos han ajudat que les energies renovables es converteixin en l'electricitat més barata a la majoria de països i s'espera que el creixement exponencial continuï. També valoren que malgrat que la flota mundial de vehicles elèctrics encara és petita en comparació amb els vehicles que funcionen amb combustibles fòssils, les vendes creixen molt ràpidament i ja s'han assolit punts d'inflexió per a l'adopció dels vehicles elèctrics en diversos països. Finalment, assenyalen que la caiguda dels costos de les bateries no només augmenta les vendes de cotxes elèctrics, sinó que pot permetre emmagatzemar energia renovable solar i eòlica, tot i que apunten que es necessitaran altres tecnologies amb una durada d'emmagatzematge més llarga, com l'hidrogen verd.

Innovación, ciencia y tecnología

Carles Bosch et al. Una estrategia participativa para luchar contra la desigualdad digital

Les tecnologies digitals han transformat molts aspectes de la nostra societat, des de la manera com ens comuniquem i treballem fins a la manera com consumim informació i entreteniment. La transició cap a una societat altament tecnològica ha suposat l'augment de les desigualtats socials. La bretxa digital no fa només referència a les dificultats en l'accés i l'ús de les tecnologies digitals, com ara ordinadors, dispositius mòbils o internet. També té a veure amb l'adquisició de competències digitals: és a dir, els coneixements que tenim de com fer servir la tecnologia i la capacitat que tenim d'extreure'n tot el potencial. Hi ha diverses estratègies polítiques que busquen reduir les desigualtats a l'era digital. Alguns exemples són la Declaració Europea sobre els Drets i Principis Digitals o, a Espanya, l'agenda Espanya Digital 2026 i les iniciatives autonòmiques amb propòsits similars. Més enllà de programes institucionals, hi ha una estratègia que pot acostar les competències digitals a les persones que més les necessiten alhora que serveix d'ensenyament per a qui la fa: l'aprenentatge servei. Amb aquesta metodologia, els estudiants participen en activitats de servei a la comunitat com a part integral del procés d'aprenentatge, centrant-se en problemes reals de la comunitat i promovent el seu compromís actiu amb la societat. Aquest tipus de pràctiques es poden aplicar a qualsevol nivell educatiu. A la universitat, concretament, hi ha diferents xarxes per impulsar-les, com la Xarxa APS (U). A la Universitat de Vic-UCC han aprofitat l'aprenentatge servei precisament per reduir la bretxa digital que hi ha entre la població jove, amb cinc pràctiques al barri del Remei de la ciutat de Vic (Barcelona). Aquest barri és el de més densitat del municipi, amb un 45% de la

població de 54 nacionalitats diferents, i amb perfils en risc de pobresa i exclusió social (21% sota el llindar de pobresa). A partir de l'avaluació dels resultats, s'ha pogut comprovar com les propostes ApS han tingut un impacte molt positiu. D'una banda, han millorat l'accés i les competències tant digitals com a socials dels joves participants, aprenent noves eines digitals i a participar amb diferents col·lectius. De l'altra, han fomentat la participació dels estudiants universitaris en projectes comunitaris, enfortint la relació entre universitat i territori i promovent el seu paper com a futurs professionals compromesos amb la transformació social. L'enfocament d'aprenentatge servei es presenta, doncs, com una eina valuosa per reduir la bretxa digital de la societat, alhora que es formen ciutadans compromesos amb el seu entorn i capaços de generar canvis socials significatius.

Leigh Riby How music heals us, even when it's sad - by a neuroscientist leading a new study of musical therapy

L'article analitza el renovat interès pels poders curatius de la música, atribuint aquest ressorgiment als recents avenços neurocientífics. Aquests avenços validen les propietats terapèutiques de la música, inclosa la regulació emocional i la reactivació del cervell, donant lloc a una major integració de la musicoteràpia amb els tractaments convencionals de salut mental. Les intervencions musicals han mostrat resultats positius per a les persones que pateixen càncer, dolor crònic, depressió i problemes relacionats amb l'estrès. L'autor posa èmfasi en l'impacte únic de la música en la recuperació de la memòria autobiogràfica, no només en la població general sinó també en pacients amb demència. L'autor també descriu la seva investigació a la Universitat de Northumbria, centrada en la intricada connexió entre la música, el cervell i el benestar mental i la utilització d'eines de recerca avançades com els monitors d'electroencefalograma d'alta densitat (EEG) per entendre com diferents aspectes de la música estimulen diverses regions del cervell en temps real. La investigació explora preguntes com per què la música trista o agredolça té un paper terapèutic únic i com la música afecta el cervell de manera diferent en comparació amb les composicions més alegres. També assenyala les qualitats emocionals i terapèutiques de la música, destacant l'alliberament de neuroquímics associats a la felicitat, com ara l'oxitocina, la serotonina, les endorfines i, sobretot, la dopamina. L'article reconeix el paper de la musicoteràpia en el canvi de la vida de les persones i suggereix que l'escolta musical, amb els seus efectes terapèutics, es pot adoptar més àmpliament juntament amb la teràpia tradicional de la conversa. La integració de la tecnologia, com la IA i el *neurofeedback*, es veu com una possible revolució en la musicoteràpia, oferint intervencions personalitzades i dinàmiques basades en les respostes emocionals dels individus. L'autor reconeix les limitacions i les diferències individuals en la musicoteràpia, però emfatitza el seu potencial per a generar avenços en la salut dels pacients i subratlla el profund impacte de la música en la regulació emocional, la memòria autobiogràfica i el benestar general.

Aida Ponce Castillo The AI Act: deregulation in disguise

Després d'intenses negociacions, les institucions de la Unió Europea han arribat a un acord

provisional sobre la Llei d'Intel·ligència Artificial que se sustenta en sis pilars: un enfocament basat en el repte que suposen els sistemes d'IA d'alt risc; la prohibició dels sistemes d'IA que causen un risc inacceptable; les obligacions de transparència per als models de fundació; les avaluacions d'impacte dels drets fonamentals (FRIA) per a sistemes d'alt risc desplegats per organismes públics i determinades entitats privades; un mecanisme d'execució amb multes per infraccions i l'establiment d'una oficina d'IA i d'una junta d'AI per a la governança del sector. L'enfocament basat en el risc manté el marc original de la Comissió Europea, afegint condicions de filtratge per reduir les aplicacions genuïnes d'alt risc. Els usos prohibits inclouen sistemes d'IA que manipulen el comportament humà, exploten vulnerabilitats, utilització d'imatges facials no dirigides, reconeixement d'emocions en els llocs de treball i les escoles (amb excepcions de seguretat), puntuació social, categorització biomètrica i algunes formes de policia predictiva. Els models de fundació, especialment els d'alt impacte amb risc sistèmic, s'enfronten a normes més estrictes i obligacions de transparència. S'introdueixen obligacions de FRIA per a organismes públics i determinades entitats privades que implementen sistemes d'alt risc, però les exempcions d'aplicació de la llei permeten la identificació biomètrica retrospectiva i en temps real per a delictes específics. El mecanisme d'execució inclou multes per infraccions, amb importants més elevats per a les infraccions més importants. Els ciutadans poden adreçar les seves queixes a l'autoritat de vigilància de sistemes d'IA, i s'estableix una oficina d'IA i una junta d'IA per a millorar la governança del sector. Tanmateix, l'autora assenyala possibles llacunes i debilitats de l'acord. Les condicions de filtratge i les excepcions poden permetre que algunes aplicacions d'alt risc escapen del control, les prohibicions d'identificació biomètrica i FRIA contempnen excepcions importants i el desplegament d'eines d'IA d'alt risc es permet en circumstàncies urgents. Les multes per infraccions es podrien evitar mitjançant «tops proporcionals» i els mecanismes de queixes no estan clars. L'estructura de governança, tot i que l'acord afirma implicar les parts interessades de la societat, limita potencialment la veu de la societat civil, la qual cosa porta l'autora a concloure que es pot considerar la Llei d'IA com una norma desreguladora.